

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Pénteken, December' 28-dikán 1821.

Török Birodalom.

A' Konstanczinápolyból Bécsbe megérkezett tudósítások már December' 8-dikáig történt dolgokról emlékeznek. Ezekben sincs semmi szó azon nagy Jantschár-támodásokról, a' mellyek Európában a' közönség' figyelmét nagyon magokra vonták vala. — Egyéb környülállások közül, mellyek ezen tudósításokban találtak, itt Bécsben ezek bocsáttattak a' közönség' elejébe: — “

„Az Austriai Császári és Nagy Britanniai Királyi Követek által azon elvetemedések eránt, mellyeket külömbkülömb fanaticus emberek elkövettek, a' Porta' elejébe terjesztetett hathatós nyilatkozatások, nem maradtak czélzásoknak elérése nélkül. Nagyon kemény, Bujurul-di (Országlószéki parancsolat) bocsáttatott a' közönség' elejébe, a' melly által minden efféle elvetemedések nagyon megtiltattak, 's a' melly magyar nyelven így következik: — “

„Országlószéki - parancsolat, a' melly Nov. 30-dikán a' közönség előtt felolvastatott.

„A' Görög nemzet által gerjesztetett árulási támadásnak hitszegettsége minden Muselmánokat, nagyokat kicsinyeket, öszszecsatolt a' végre, hogy fegyvert fogjanak és magokat hadi állásba helyeztesék. —

„Mindazonáltal azon lázzasztó Ra a.

jáknak megbüntettetése, a' kik magokat valósággal árulásba elegyítették, egyedül csak az Országlószéket illeti: és ezen kötelességnek tellyesítésében buzgósággal 's gondossan el is jár, ha azok, kik ezen büntételről meggyőzöttettek, néki kezére kerülnek. —

„Ellenben azokat, kik semmi efféle büntételbe nem avatkozván, becsületesen és békességesen foglalatosságaikhoz látnak, minden kitelhető módon oltalmazni 's minden veszedelem ellen bátorságba helyheztetni szükséges. —

„Erre nézve már ennekelötte bizonyos idővel meghatározott parancsolatok intéztettek a' tisztviselői karokhoz, 's Fermanok is intéztettek a' közönséghez, mellyek által megparancsoltatott, hogy az ártatlan Raajak ne bántattassanak 's megse' büntettessenek, és a' Fényes Portával békességesen 's barátságosan élő Hatalmaságoknak alattvalójik 's hozzátartozójik ellen is semmi megbántó vagy nékiek veszedelmekre szolgáló cselekedet el ne követtessék. —

„Néhány rossz gondolkodású, erkölcs-telen, és esztelen emberek mindazáltal ezen parancsolatokat által hágván, olly dolgokat követtek-el, mellyek a' Fényes Porta' akaratjával egészszen ellenkeznek: melyre nézve kéntelennek látja lenni magát az Országlószék arra, hogy azokat, kik magokat efféle elvetemedések által bünösökké teszik, ennekutánna minden haladék nélkül elfogattassa, 's minden kegyelem nélkül megfenyíttesse. —

„A' Fényes Porta ezen jelen lévő parancsolatja által a' maga ezen célra nézve régebben kiadatott minden egyéb rendelkezéseit meghatározott kifejezésekkel megerősíti. Tehát mindenképpen vigyázzanak, hogy ennekutánna a' békességes és rendesen élő, 's házi foglalatosságai után járó Raajákat, és egyéb embereket, akár mi rendűek 's ranguk legyenek, semmi módon meg ne bántsanak, 's az Idegen barátságos Hatalmasságoknak embereikkel is így bánnyanak. —

„Ezen felséges, új, és meghatározott kifejezésekből álló parancsolat most újabban minden helybéli Elöljárókhöz és Politziai tisztviselőkhöz elküldetik, a' végre, hogy vigyázzanak, hogy a' Raajákon, kik ezen támadásban és özszeesküvésben semmi részt nem vesznek, 's a' Portával barátságban és békességben élő Hatalmasságoknak alattvalójikon, semmi bántódás el ne követtessék. Ezen parancsolatnak minden féle átkozott általhágója, a' ki ez által magát a' szent törvények eránt bűnössé teszi, azon seregnek vezére által, a' melyhez tartozik, iegkeményebben büntettesseék - meg. —

„Ezen jelenlévő megújított Rendelet, mellyet legszorosabban meg kell tartani, 's a' melly által kiváltképpen a' tüzi fegyverrel való minden visszaélésnek meg kell gátoltatni, minden Vezérekhez és Magistratuális Személyekhez intéztetik, a' végre, hogy annak betöltetésére gondjok legyen, 's azért személyesen feleljenek.“

* * *

A' Persákkal való Török háborút a' mi illeti, ezen tekintetben békességre mutatnak a' legújabb tudósítások. Teheránból Oktober' 19-dikéig szóló tudósítások érkeztek, 's nyilván erősítik, hogy

vagy már egészen elcsendesedett ez a' hadakozás, vagy legalább nagyon közel van azon ponthoz, hogy elvégződjen. Teheránban a' Schah' Udvarában még ekkor csak annyit tudtak ezen hadakozásnak eredetéről, hogy arra a' Schahtól sem egyik sem másik fiához parancsolat nem ment. Hogy Princz Mohammed Ali Mirsa a' Bagdadi Pascha' tartományába beütött, e' tudva volt már Teheránban is: de csak a' maga' fejitől 's minden meghatalmaztatás nélkül, 's az ő beütésének semmi következése nem is lett. A' mi pedig a' Schah' második fiának] Abbas Mirsának a' Koronaörökösnek 's Tabrisi Helytartónak, az Euphrates' felső részeinél lett hadi mozdulásait illeti, erről még csak tudni se' láttattak vagy nem akartak Teheránban semmit, és úgy magyarázták a' Schah' Udvarában a' dolgot, hogy ezt egyedül és egészen csak a' hadakozásra és ragadozásra szüntelenül készen álló Kurdistani népnek lehet tulajdonítani. Hanem akár hogyan történt is ezen hadakozás' kezdete, elég az a' dologhoz, hogy maga a' Schah, meghatározott módon kinyilatkozta, hogy néki tellyességgel nem célja a' Porta ellen hadakozni, 's hogy a' feljebb nevezett Princzekhez, az ő két fijaikhoz, meghatározott rendelkezések küldettek az eránt, hogy a' Török tartományok ellen többé semmi ellenséges lépéseket tenni ne mérészeljenek. Viszsa fogja-é venni azonközben a' Porta ezen békességes híreknek hallására azon hadhirdetést, mellyet a' Persák ellen közönségessé tett, ezt csak az idő fogja megmutatni.

Spanyol Ország.

A' Párisi Ujságlevelekben kijött legújabb Spanyol tudósítások szerint, kételkedni sem lehet többé azeránt, hogy ezen

Országban valamelly rettentő történet magát nem soká ki ne üsse, a' melyről illy tudósítást közlenek a' Párisi levelek Irunból Dec. 7-dik napjáról: „Fájdalom, Spanyol Országának minden belső részeiről érkező tudósítások erősítik, hogy azon állapotnak elkövetkezésétől, a' melytől a' nemzetnek okos része már régen retteg, méltán lehet félni. Az özszeszövetkezettek maszája, a' melly Andalusiaában formálódott, minden felé terjeszti a' maga ágait. Éppen most vevők a' Corunnai rendkívülváló Ujságot, melyben a' jelentetik, hogy Gallitzia tartománya tellyes támadásban legyen az eddig fennállott Királyi Országlás ellen. Az ott levo Polgári Kormányozót arra vették kényszerítve, hogy szakassza félbe a' Ministerekkel való egygyetértést. Sot az a' minapi hír is ismét szárnyra kapott, hogy egy fegyveres csapat, a' Király által betétett Ex-Fő-Kapitány Mina-y-Espoz' vezérlete alatt, Madrid felé útban volna, 's azt is erősítik, hogy ugyan ezen Mina a' maga' lépéseiről az Andalusiai támadókat is tudósítván őket meghívta, hogy dolgozzanak véle egygyetértőleg — a' melly meghíváshozképest a' Sevillai Fő Kapitány, Velasco, a' ki hasonlóképpen ellene szegezte magát a' Király' parancsolatainak, előre kezdett nyomulni, 's a' Sierra-Morenai hegyek között a' Despena-perró (kutyahát) nevű szoross passusnál magát állásba helyeztette. A' nyughatatlanok, mindent elkövetnek, hogy a' fegyveres népet a' magok részére hajthassák, a' melyre nem sikeretlenül használják azt a' környülálláat, hogy a' Spanyol katonaságnak most, fájdalom, se' fizetése, se' ruhája, sem élelme nincsen, 's ezért ekképpen kecségtetik azt magokhoz a' támadók: „Nállunk bőségre találtak; a' templomoknak és a' Serviliseknek kipredáltatása sokáig elégséges

fog lenni arra, hogy fizetést és élelmet kapiatok.“ — Mondják, hogy két Ministerek elkeredztek volna a' Ministerségből, 's hogy a' Király kentelen lett volna az ő kérélmeket elfogadni. Jelentés tétetett, hogy a' Király holnap vissza fogna érkezni Madridba, 's a' fejtelenség barátjai már ezer fele plánumokat forgatnak elméjekben ezen alkalmatosságra nézve, 's olly reménység táplálja őket, hogy a' Király' elméjében félelmet gerjesztvén, nem csak a' Ministereknek elbocsátására, hanem egyéb kérélmeknek megadására is reá vehetik ő Felségét.“

Egyéb társaságok között, mellyek Madridban mostanság az Ultraliberálisok' plánumának semmivétetettetésén való dolgozásra özszeállottak, találtatik egy Gyűrű nevű is, melynek tagjai között Cortesek is sokan találatnak. Ezen társaság apró, alkalmatosság szerent való, könyveket 's egy különös Ujságlevelet is adki, a' mellyek által megmivelní, megvilágosítani, iparkodik a' nép' elméjét azon elmulhatatlanul elkövetkező veszedelmek eránt, a' mellyeket az Ultraliberálisok elhozni törekednek.

Spanyol Amerika.

Az Orániai Princz nevű hajó, melly a' Valparaisói kikötőhelyből (Ghiliből) Augustus' 19-dikén indult útnak Európa felé, Limából, azon Ujságnak, melly ott „a' Független Perú Országlószéke Ujsága“ nevezete alatt, Julius 6-dik napjától kezdett kiadattatni, több árkusait elhozta Londonba. A' látszik - ki ezen Ujságdarabokból, hogy a' Chiliből oda ment Independensek' fő vezére Generális San-Martin nagyon emberségesen viseli magát a' Limai 's átaljában a' Perúi lakosok eránt. Az Érseknek megköszönte, hogy

azon Spanyol sereggel, melly az eddig volt fővezér Laserna' kommandója alatt magát a' hegyek közzé vette, el nem ment, hanem inkább a' városban megmaradt. Azután meghívta ezeu fő Lelki-pásztort 's a' velle együtt ott maradt egyéb Tisztikarokat is, hogy a' népet a' nagy piacra gyűjtsék össze, hogy mondja-ki azeránt való vélekedését, hogy közönségesen mindenek megegygyeznek - é abban, hogy Perú függetlenné tétettessék — a' melly közönséges népgyűlés véghez menvén, olly megegygyező vélekedés mondattatott-ki benne, hogy nem csak Spanyol Országtól, hanem minden másoktól is függetlennek hirdettessék-ki. Ehez képpent minden^{re} felé parancsolat küldtetett, hogy a' Spanyol czimerek mindenünnét szedettessenek-le: San-Martin pedig olly rendelést hirdettett-ki a' maga' katonáji között, hogy a' Limai lakosok eránt legnagyobb becsülettel viseltessenek, különösen pedig azon Spanyolok eránt, a' kik Lasernával elementek, a' katonai illendő és becsületes fenyték tartást minden tekintetben szemek előtt hordozzák, minthogy ennek az a' jó következése fogna lenni, hogy a' Laserna' tisztjei látván, hogy az Independensek vellek becsületesen bánnak, nagy számmal által fognak hozzájuk állani. — „Chiliben is nagy örvendezéssel inneplettek, így szollnak a' Londoni Ujságok, Perunak meghódoltatását. Különös örvendezésre indittattak Sant-Jagó városának lakosai az által, hogy azon zászlók, mellyeket az ő sergeik a' Rancaguanai ütközetben elvesztettek volt, most Limából győzedelemmel vissza szereztek.

Nagy Britannia és Irlandia.

A' Londoni Kurir illy levelet közlött December' 10-dikén az Irlandiában folyó

dolgokról: — „Ismét újabb gyilkosságok 's gyilkosságra czélzó próbatételek követtettek-el. Hollywoodban a' Raymond Ur legényének meggyilkoltatása azért történt, hogy a' békételenek azt gyanították, hogy azon Bándának tagjai közzül, a' melly egygyik előbbeni éjszaka ezen Ur házára reá menvén, onnét a' fegyvereket elvitte vala, némellyek ezen szolga előtt esmeretesek lettek volna, és hogy ő a' Limericki Grófságbeli ítélőszék előtt, mint Vádló elé fogna ellenek állani. Hasonló ok által indittatván löttek agyon a' gonoszok Adare' szomszédságában egy embert. Eről is olly hír szárnyalt, hogy a' közelébbi törvényes székek tartatásakor, mint Vádló elé állani szándékszik a' gyilkosok ellen. Micsoda reménség lehet itt ahoz, hogy illy rettentő systema mellett a' törvényes büntetés a' gonoszokat utol érhesse! Az élő tanú nem szoll, tudván, hogy ha a' száját megnyitja, ezen vérengzők által halálra leszen elszánuva; a' félelem öszszekócsolja ajakait. Látja a' gonoszságot, de nem mer szollni; esmeri a' gyilkost, de nem meri elárulni, mert fél, hogy idővel önnön életével fizet bizonyágtételiért. E' valósággal félelmes állapot az emberek' társaságában. Úgy esett ugyan értésünkre, hogy a' gyilkosoknak 's név szerént az Oberster Collis' gyilkosainak is néhány Korifeusai elfogattattak volna: de honnét fognak tanúk találtatni ellenek, ha életben lejendő maradások eránt bátorságosokká nem tétettethetnek? “

Franciaország.

Doktor Bally azon buzgóságért, mellyet Barcellonában a' Sárgahideglelés' természetének kitanulásában bizonyított, a' Becsület Legiónak tagjává, neveztetett. December' 15-dikén mischalgatás után

tették az új Ministerek a' hitet a' Királynak kezébe. Az eddig volt Igasság és Pecsét-Ministere ugyan ekkor kezébe adta a' Királynak az Ország' pecsétjeit, a' ki azokat az új Igasság- és Pecsétörző Ministernek, Peyronne Urnak által adta. Azután a' volt Ministereket bocsátotta maga' elébe audientziára a' Királynak, kik között négyet, úgy mint, Latour-Mobourg, Deserre, Simeon, és Portal Urakat, Státus-ministeri rangra emelte; kettőt Pairekké tett 's t.

Azon Biztosságnak, melyre annak a' törvényjavallásnak megvizsgálása vala biztatva, hogy az Ujságvelekedések Censúra alatt maradása még öt esztendeig tartson, December' 15-dikén kellett volna a' maga' erről való vélekedését és jóvallását a' Követek' kamarája elejébe terjeszteni. Azonban minekutánna mindenek öszszegyültek 's már az új Ministerek is helyeiken ültek volna, olly hír terjedvén el, hogy a' Biztosság' vélekedése az előbbeni Ministerek által tétetett törvényjavallással ellenkezőleg fogna kiütni — ekkor az új Igasság' Ministere Peyronnet az Oratori székbe felmenvén, egészszen kétségenkívülvalóvá tette ezen hírnek valóságát, ekképpen szollván: —

„Uraim! Minthogy nekünk a' Királynak megparancsolta, hogy az Ujságoknak politziájára nézve haladék nélkül egy új törvényt készítsünk, erre nézve egyszersmind azt is reánk bizta, hogy illy Rendelést terjeszszünk előtekbe: „Lajos, Isten kegyelméből 's t. Mindeneknek kik ezen irásunkat látják, köszöntésünket ajánljuk. Rendeltük és Rendeljük, a' mi következik: „Az a' törvény, melly az Ujságok' Censúrájának öt esztendeig való fennállását illeti, vissza vétettetik. „Lajos. A' Királynak parancsolatjára alá irta: Peyronnet. — Ennek hallására nagy mozgás

támódott a' gyűlésben Demerszay, Mechin 's mások a' bal oldalról felkiáltottak, hogy mellyik Minister irta alá ezen Rendelést? — Peyronnet (hidegen) az Igasság' Ministere. — Gen. Foy: Mellyik? — A' jobb oldalról illy hang hallatott zugolódva: „Csak egy van. Hát még nem olvastátok a' Monitörben, hogy ki az? — Ezen zugolódó kérdezősködések között, Minister Peyronnet leszállott az Orátorok' székéből, 's a' kamara eloszlott a' nélkül, hogy öszszegyülésének napja meghatározott volt.

Bécs, December' 27-dikén.

Az Augsburgi úgynevezett Allgemeine Ujságnak Dec. 20-dikán költ darabjában egy Czikkely találtatott Odessából Dec. 22-dik napjáról, a' mondattatvánrolla, hogy az, Nov. 23-dikáa Konstancczinápolyból küldtetett oda. Ezen Ujság-Czikkelyt a' mi Austriai Beobachterünk ma szórólszóra kiadván, minden pontjainak olly fontosan ellene mond, hogy ezeket elhalgatnunk lehetetlen. Magát az Odessai tudósítást mi csak azért nem teszszük ide, hogy már ma nem fér: különben is a' Beobachter' jegyzéseiben pontonként egészszen elé fordul. Így vagnak a' jegyzések: — 1) Novembernek sem 23-kán, sem 25-kén, sem azután 14 napokkal nem volt Konstancczinápoly a' legrettegetesebb rendetlenségeknek théátroma. Sőt inkább meg se' zavartatott ott a' közönséges rend. Egyegy elvetemedés illy nagy és népes városban, az elméknek mostani fészes állapotjában, a' legalacsonyabb durva nép közt, alig észrevétethető dolog. Hanem, hogy az efféléknek is elejek vétődjék, új és megkeményített parancsolatot kívántak az Austriai Császári és Nagy Britanniai Kir. Követek a' Divántól. (Ez

az, melly a mai Kurir' elején találtatik) — 2) Hogy mi azt tudhatnók, a' mi a' Külső Udvarok' Ministerei és a' Diván között folytattatik, nem tulajdonitjuk magunknak: de annyit csakugyan még is erősíthetünk, hogy az Austriai Cs. és Nagy Britanniai Kir. Követeknek együtt, a' Reis-Effendivel semmi Conferentziájok nem volt. Magának a' mi Internuntiusunknak, udunkra, Nov. 22-dikén volt a' Reis-Effendinek a' Bosphorus' Ásiai partján levő mezei házában, a' Nagy Britanniai Követnek nyolcz napokkal azután, hasonlóképpen csak magának, 's legrendesebb 's legillendőbb módon tartatott audientziája. — 3) Ezen Követek között egygyiknek sem volt magánál a' Török Császárnál audienciája, 's ném is kívánt egygyik is. — 4) Így tehát azon nyilatkoztatások is egészen semmikké válnak, mellyeket az Odessai Czikkellyben a' Császár ezen Követek előtt tettek mondatik. Ezen nyilatkoztatások azonközben egyéberánt is, igen gyáva módon költettettek, mert mi egész bizonyossággal elmondhatjuk, hogy a' Császár éppen olly kevéssé, mint Ministerei között valamellyik beszélt 's beszélhetett valaha úgy, mint azt néki az Odessai levelező a' szájába adta. — 5) Hasonlóképpen nincsen, mint ezen előrebecsátott meséknek, úgy annak is, a' minek mind ezekre koronát kellene tenni, legkissebb fundamentuma, tudni illik, hogy ezen Követek, midőn az Udvartól vissza tértek, a' nép által bosszúsággal illettettek volna, 's hogy a' nép a' Lord Strangford' házára, pistollyokból egész délután lövöldözött volna. — 6) Minthogy sem a' Sultánt sem a' Török sem az Idegen-Ministereket, senki nem hántotta, arra sem volt semmi ok, hogy a' Jantsárok meghívattassanak, hogy csendesedjenek. Ie. Egyéberánt nem is nagyon szokása a' Török Országlószéknek,

hogy a' fő város beli népet a' Diplomati-kai Akták' esmeretébe nagyon beavassa. — 7) A' levelező olly szemtelen-bátor, hogy azt erősíti, hogy ezen Konstanczinápolyi tudósítás azonnal elküldetett Odessából Petersburgba. Ha ez, ámbár mi kétkedünk rajta, Petersburgba elküldetett, úgy ott, hol a' dologról jobban tudósittatva vagynak, éppen olly módon fognak felollesztelni mint nállunk. Hogy Konstanczinápolyból illyeket irhattak volna, lehetetlen. Ezen tudósítást vagy magában Odessában, vagy más idegen helyen fabrikálták.

Jegyzés. — A' LI. számú Kurir' 408-dik lapján, a' Bécsi Czikkelly alatt, a' második hasában felülről lefele számlálván a' 27-dik sorban ezen szó: Septemvirális, töröltessek ki; mint nem oda való: a' legfelső sorba pedig, Szathmári volt Püspök; úgy a' 6-dik sorba, Sz. Fejérvári volt Püspök, tétetessenek be.

E r d é l y.

A' Kolosvári Nemzeti Játékszín építésének történetei, 's annak mostani állapota. (Végezet).

Elkezdődvén másodszor is az Építés, az 1812, 1813, és 1814-dik esztendőben M. Baró Fő Ispán Kemény Ignácz, és Fő Biró Nagy Lázár Urak szorgalma által annyira vitetett, hogy az Épület fedél alá ment, és egy része a' belső fakészületeknek kifaragtatott. De a' pénz viszont elfogyott, melly részszerént úgy a' mint határozva volt, bé sem gyűlt; némelly Birtosoktól eltartóztatott, némely Jurisdictionknál még ma is kinu van bellette. Ekkor újabb eszközt talált a' Mélt. Biztosság a' pénz szaporítására, örökös Just igérvén egy egy Lozséhez azoknak, kik 200 forintokat lefizetnének. Ezen ajánlásokból valami 2000 forint begyűlt, 's néhai Erdelyi R. Catholicus Püspök Mártonffy Jó-

'sef Úr ő Exc.jától 1000, néhai Gréf Teleki László és József Uraktól 1500 Rfor. ajándék pénzekkel tetéztetett is az Építő Cassa, de csakugyan ezek sem lévén elégséges segedelmek, az épület kerítési és ajtai elkészítettvén, így állott fedél alatt, kar nélkül 1820-ig, midőn a' Mélt. Biztosság, sem Ország-gyűlést nem reméllvén, sem egyéb segedelem forrást nem látván a' Fels. Királyi Fő Igazgató-Tanáts helybehagyásával Kolosvár Városától 12,000 Rforintokat vett fel költsön — Ezen pénzzel az építés vizont folytattatni kezdett, a' Hazai Mélt. Biztossággal igazgatása alatt, 's bé is végeztetett; hanem az irt 12,000 forint nem lett elég, igen sokba kerülvén a' belső Ékességek vagy Decoratiók, sőt noha az irt Summához a' két Magyar Örmén Városok: Szamos-Újvár, és Sz. Ersébeth, 's ezeken kívül Abrudbánya, Fejérvár, és más Városok 1500 Rftig adakoztak, még is öt ezer Rft. kívántatott, 's így készüle el ezen ditső Épület, mellynek 12 öl a' szélessége, 22 öl a' hossza, mellyből a' Játszóhely 6 ölet veszen el; hat öl magossága, és három sorban a' Párteron és Gallerián kívül 50 igen tágas és commod Lozséji vagynak, mellyek között mindenikben négy személy könnyen ülhet; a' középsőben pedig, melly Gubernatori Lozse, 's az alatta 's felette lévőkben hat személy. Ezeknek töltött Öz bőr könyöklők vagynak, festések tisztességes, de belséjek csak ugyan még eddig, néhányakat kivéve, kifestve nintsenek. A' Vaszon készületek a' Játszóhelyre, Bétsben készítették a' Bétsi Császári Theátrumban lévők után; azért eredetijeken kívül még Bétsben is mássok nintsen: maga pedig a' Játszóhely úgy vagyon készülve, hogy szekérrel és állatokkal lehessen rá menni, ha kívántatik, mint a' Schikaneder Theátrumára Bétsben, 's alkotása is egészen

annak formájára vagyon, melly nagyon mesterséges és költséges ugyan, de általa a' Készületek változtatása mind könnyű, mind igen hamar eshető. Tudni illik a' deszkázat alatt, mellyen a' Játszók állanak, több oly kerekék vagynak, mellyeknek a' Malmok belső Kerekéi, mellyek között egy vagy kettő a' többit is mind mozgásba hozza, 's az által a' Theátrumi Készületek legottan megváltoznak. Az Előfüggők is nem öszvetürődéssel vonatnak mind ez előtt, hanem merőben emeltetnek-fel az Épület fedele alá, nem lévén éppen ez okból Stukatura a' Játszóhely felett.

Megnyittatott ezen Nemzeti Magyar Theátrum e' folyó 1821-dik esztendőben Mártzius 12-dik napján, midőn abban némely Úri személyek legelsőbben Zrínyi Miklós nevű darabot adták-elé. Az után, más nap a' rendszeréni Játszó-Társaság a' Mátyás Király nevű Játékot adták, 's ezek' előadásával úgy tapasztaltatott, hogy elfér ezen Theátrumban szorossan 2500 Ember. Úgy pedig hogy minden ülhessen, 1600.

A' mostani Erdélyi Nemzeti Színjátzó Társaság melly elsőben a' Hazai Mélt. Theatralis Biztosságtól szegődött, annak igazgatása alatt Mártzius, Aprilis, Május, három hónapokban folytatta előadásait: azután a' Theátrummal együtt általadatott a' tisztelt Biztosságtól egy Hazafinak, a' ki néhány külsők' hozatalával, énekes Tagok szaporításával a' Szín-Játzók számát annyira vitte, hogy azoknál több számukat, és jobbakat most ez úttal kívánni nem lehet. — Költ Kolosvárt Dec. 8-dikán 1821.

Magyar Ország.

Nyittráról. — Hazafiainak haszna, és anyai nyelvének olomozdítása szívem

fekszik a' Magyaroknak. Tökéletes bizony-
sága ezen mondásnak azon igazi magyar
szív és lélek, mellyel ezen Nemes Vár-
megyének Rendjei viseltettek az ide Nov.
26-kán Kilényi Dávid igazgatása alatt érke-
zett és anyai nyelveknek pallérozásában
fáradozó Honnyi Nemes Színjászó Társa-
sághoz, melly a' köz Gyűlés és Itélet-Szé-
kek' alkalmatosságával Dec. 18-dikáig na-
ponként, a' Publicum' tellyes meglege-
désére külömbféle Darabot adott-elő, u. m.
Gróf Essex Anglus Szomorú Játékot,
Ujfalusiné Ifj. Aszszony különös Javára.
Ebben a' szerelemmel és méltósággal küsz-
ködő Erzsébet Anglus Királynét, olly fon-
tosan ábrázolta Ujfalusiné Ifj. Aszszony,
hogy taps követé minden Jelenéseit, maga
az Igazgató Úr pedig Kilényi Dávid, Es-
sex vitézségét, nagy lelkét, 's betsületki-
vánással hartzoló hazafiúi szeretetét, Ki-
rálynéjához pedig hűségét olly termé sze-
tessen rajzolta, hogy magát Essexet vélte
volna az ember a' Játzószinon; Essex tit-
kos Feleségét, kivált midön már szomo-
rúságában férje vesztéért tébolyodik, Mol-
nár Carolina érzékeny színekkel festette.
— A tilla, Hazai Vitézi Játék, annyira
elfogta a' nézők szívét, hogy kiki ezen
nagy Férjfi érdemetlen halálát könnyezni
látszatott. — Tündér Kastély Ma-
gyar Országban. Láng Ádám tulaj-
don hasznára szolgálván, a' benne elő-
forduló Szabadságos Katonát maga Láng
Ádám, ennek szerelmesét pedig Ujfalusi-
né Ifj. Aszszony játszotta; kik mulatságos
énekekkel és mozgásaikkal megkedveltet-
ték a' Darabot. Megérdemlik még az em-

litést Molnár Carolina és Ifj. Láng Lajos,
kik is a' Darabhoz megkivántató magyar
tánczot lelkesedett tüzzel járták. Ugyan
ezek Csepregi Ninával és Némettel a' Fo-
nó Leánykákban, egy koszorús Contrát,
bájos változásokkal tánczoltak. — Sze-
gényesség és Nemes Szív nevű Da-
rabban, a' Katona Tiszt szemérmes ne-
mes lelkét, igen szívrehatólag festette Vi-
téz János. Hamletben, Kilényi Dávid
és Dellné Ifj. Aszszony magoknak nagy
ditséretet szereztek. — Az Új hold Va-
sárnap Gyermekekben, Nyulfit, Gál
hozzá illendő, Agyatlan Úrfit Ifj. Láng
nevetségés és kifogás nélkül való actiójik-
kal, Házi Kis Aszszonyt, Ujfalusiné hódító
énekeivel, ennek szerelmes Katona Tiszt-
jét Ujfalusi Sándor kedvelt Duettekkel;
Furirját magyar természetes mozgásival;
a' Portást öregbik Láng remek játékával
és mulató énekeivel, ennek Erzsikéjét pe-
dig Ifj. Lángné kellemetes hangjával, an-
nyira megkedveltették, hogy az Érdemes
Publicum' ditsérete, és taps által jelentett
megelégedése, méltán követte őket. —
A' Kamtsatkai Öszveesküvésben
Gróf Benyovszkyt, Ujfalusi Sándor, Kam-
tsatkai Gubernátort Gál, ennek Leányát
Afanásiát Ujfalusiné Ifj. Aszszony; Kozák
Commendáust Láng Ádám, Afanásia' Szo-
baleányát Dellné Ifj. Aszszony, Stefano-
vot Kilényi, és Rusticovot Magyar, olly
ékessen adták elő, hogy kiki teljes meg-
elégedéssel hagyta-el, a' néki víg órákat
szerző, 's anyai nyelvén hangzó Játzós-
Színt.

Vége az 1821-dik Esztendőnek.